

X 8,2c

IGU INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE
EDVARDA KARDELJA V LJUBLJANI

SOCIALNOGEOGRAFSKO VREDNOTENJE BIVALNEGA OKOLJA

V okviru naloge:

DRUŽBENO- EKONOMSKE POSLEDICE ONESNAŽENJA OZRAČJA

V okviru projekta:

MODEL SANACIJE ONESNAŽENJA OZRAČJA V URBANIZIRANI
KOTLINI

Metka Špes

Ljubljana, 1982

Inštitut za geografijo Univerze Edvarda Kardelja v
Ljubljani, Trg francoske revolucije 7

Špes Metka

SOCIALNOGEOGRAFSKO VREDNOTENJE BIVALNEGA OKOLJA

V okviru naloge:

DRUŽBENO-EKONOMSKE POSLEDICE ONESNAŽENJA OZRAČJA

v okviru projekta:

MODEL SANACIJA ONESNAŽENJA OZRAČJA V URBANIZIRANI
KOTLINI

Ljubljana, 1982

Nosilec raziskave: Špes Metka

Računalniška obdelava: Ogrinc Tatjana

Kartograf: Božena Antonič

Anketiranje: študentje višjih šol Celja

METODOLOGIJA DELA

Teoretska in metodološka izhodišča tega dela raziskave so bila natančneje opredeljena že v I.fazi zato se tokrat omejimo le na rezultate empiričnih proučevanj kvalitativnih kazalcev, ki kaže na osebni odnos - percepcijo posameznika ali skupine prebivalcev do problemov degradacije življensjskega okolja v kraju bivanja. Reagiranje posameznika oziroma skupin prebivalstva v bivalnem okolju z različnimi ekološkimi značilnostmi se odraža v kvaliteti bivanja, mobilnosti prebivalstva, združevanju posameznih starostnih in poklicnih skupin prebivalstva in nenazadnje v njihovem osebnem odnosu do različnih oblik degradacije okolja, predvsem v bivalnem okolju.

Izmed večjega števila metod za zbiranje tako kvalitativnih, kot kvantitativnih kazalcev smo se omejili na anketiranje in popis kvalitete stanovanj v katerih živijo anketirana gospodinjstva. Reprezentativnost vzorca vključenih gospodinjstev in stanovanj smo želeli ugotavljati še ob primerjavi z nekaterimi osnovnimi podatki (demografskih in podatkov v stanovanjih) iz popisa prebivalstva 1981, vendar za uporabo osnovnega še neobjavljenega statističnega materiala, nismo dobili potrebnega soglasja organov skupščine občine Celje.

V anketiranje je bilo vključenih 1412 gospodinjstev, ki stanujejo v 542 stanovanjskih zgradbah. Pri izboru vzorca smo upoštevali gospodinjstva v zgradbah z enim - pet stanovanj in 50% gospodinjstev v večstanovanjskih zgradbah, ki so bila prisotna v času anketiranja. Izbor prostorskih enot je temeljil na tistih krajevnih skupnostih, za katere predpostavljamo, da reprezentirajo diferencijo znotraj mesta Celja in okolice. Upoštevali smo tiste dele krajevnih skupnosti, ki glede na razvojne faze mesta, kot njegovo fiziognomijo in funkcije

posameznih mestnih delov razmeroma homogeni. Dve izvenmestni krajevni skupnosti: Vojnik in Štore smo vključili v raziskavo po predlogu recenzenta I.faze naloge.

Število anketiranih gospodinjstev je po vseh sedmih krajevnih skupnostih enakomerno razporejeno:

KS Center 205 (14,5% od vseh anket),

KS Aljažev hrib 192 (13,6%),

KS Gaberje 202 (14,3%),

KS Dolgo polje 238 (16,9%),

KS Lava 178 (12,6%),

KS Vojnik 200 (14,2%),

KS Štore 196 (13,9%).

Vsi elementi in pomembnejše korelacije med njimi so analizirani na nivoju: krajevnih skupnosti;

- kvadrantov (pri tej prostorski omejitvi smo uporabili karto s koordinatno mrežo, ki jo uporabljajo tudi ostali raziskovalci v okviru projekta, vendar se je za našo raziskavo izkazalo, da so kvadranti preveliki in da se njihova prostorska razporeditev v veliki meri ujema s krajevnimi skupnostmi. Druga težava pa je še v tem, da kvadratna mreža v primeru naših raziskav umetno razmerji posamezne mestne dele ali celo ulice, kjer se sicer kaže homogenost v zgradbeni in socialni strukturi prebivalstva. Analiza podatkov na nivoju te prostorske enote nam je bolj služila za kartografske prikaze. Pri kartah je potrebno opozoriti na to, da imata v nekaterih primerih dva kvadranta isto oznako, ker nismo mogli zbrane podatke v okviru ene krajevne skupnosti dovolj natančno prostorsko razdvojiti.

Pomembnejše kazalce, za katere predvidevamo, da bodo nakazali tudi diferenciacijo znotraj krajevnih skupnosti pa smo analizirali še na nivoju ulice. Z anketiranjem smo zajeli 60 ulic, ki jih navajamo s tem, da pomenijo številke pred imenom ulice njihovo šifro, pod katero lahko najdemo posamezne

ulice v tabelah, kjer so analize na nivoju ulic. Številka v oklepaju pa pomeni število anketiranih gospodinjstev v ulici, oziroma naselju.

KS CENTER

1. Zidanškova ulica (60)
2. Muzejski trg (17)
3. Na okopih (8)
4. Vodnikova ulica (10)
5. Cankarjeva ulica (41)
6. Aškerčeva ulica (35)
7. Stanetova ulica (23)
8. Prešernova ulica (11)

KS ALJAŽEV HRIB

9. Podgorje (41)
10. Celestinova ulica (37)
11. Plečnikova ulica (32)
12. Vilharjeva ulica (13)
13. Cigaletova ulica (18)
14. Cesta na grad (29)
15. Groharjeva ulica (22)

KS GABERJE

16. Tovarniška ulica (14)
17. Kidričeva ulica (13)
18. Ulica bratov Kresnikov (3)
19. Kovinarska ulica (47)
20. Delavska ulica (33)
21. Mariborska cesta (92)

KS DOIGO POLJE

22. Deškova cesta (38)
23. Oblakova ulica (23)
24. Tavčarjeva ulica (8)
25. Jenkova ulica (17)
26. Ulica 29.novembra (76)
27. Nušičeva ulica (44)
28. Kersnikova ulica (32)

KS LAVA

29. Pucova ulica (132)
30. Valvazorjeva ulica (16)
31. Kozakova ulica (4)
32. Pregljeva ulica (5)
33. Puhlinova ulica (5)
34. Mencinogerjeva ulica (10)
35. Maksima Gorkega (6)

KS VOJNIK

36. Prušnikova ulica (20)
37. Vodnikova ulica (4)
38. Kratka pot (2)
39. Čufarjeva ulica (8)
40. Petelinškova (1)
41. Kržova ulica (13)
42. Bratov Jančarjev (4)
43. Celjska ulica (27)
44. Kerševa ulica (51)
45. Škoflekova ulica (10)
46. Parmova ulica (13)
47. Žlavsova ulica (6)
48. Antikova ulica (3)
49. Preložnikova ulica (10)
50. Murnova ulica (1)

- 51. Pristovškova (3)
- 52. Cesta talcev (7)
- 53. Stanka Kvedra (1)
- 54. Cesta ob Hudinji (6)
- 55. Breznikova ulica (5)
- 56. Vintarjeva ulica (4)
- 57. Pot v Konjsko (1)

KS ŠTORE

- 58. Štore (190)
- 59. Tehagi (4)
- 60. Prožinska vas (2)

Stanovanjske zgradbe, v katerih stanujejo anketirana gospodinjstva v Celju, Vojniku in Štorah imajo naslednje značilnosti: (številka v oklepaju pomeni odstotek anketiranih gospodinjstev^V posameznih stanovanjskih zgradbah)

1. Vrsta hiše:

- večstanovanjska hiša ali blok (76,0%)
- enodružinske hiše vilskega tipa (14,1%)
- nizke, pritlične enodružinske hiše (9,6%)
- lesena baraka (0,1%)
- zidana baraka (0,1%)

2. Število nadstropij:

- enonadstropne (38,2%)
- dvonadstropne (30,2%)
- 3-5 nadstropne (20,5%)
- nad 5-nadstropne (20,4%)

3. Starost stanovanjske zgradbe
- zgrajena pred letom 1918 (29,7%)
  - zgrajena med leti 1919 - 1945 (7,6%)
  - zgrajena med leti 1946-1960 (18,2%)
  - zgrajena po letu 1960 (44,5%)

4. Zunanji izgled stanovanjke zgradbe
- brez vidnih adaptacij (64,1%)
  - propadajoča (8,8%)
  - delne zunanje adaptacije (21,4%)
  - novejše zgradbe (4,5%)

Podatki za vsa anketirana gospodinjstva:

1. Število članov anketiranih gospodinjstev

- 1 član (14,5%)
- 2 član (28,8%)
- 3 član (28,5%)
- 4 član (20,2%)
- 5 član (5,4%)
- 6 član (1,6%)
- 7 član (0,4%)
- 8 član (0,1%)
- 9 in več (0,2%)

2. Starostna struktura gospodinjstev (razredu po M.Klemenčiču)

- mlade družine (zakonca mlajša od 30 let) (12,4%)
- gospodinjstva s srednjo (30-50 let) in mlado generacijo (36,1%)
- gospodinjstva s srednjo generacijo (30,7%)
- gospodinjstva s srednjo in staro generacijo (nad 50 let) (10,7%)
- gospodinjstva z vsemi tremi generacijami (9,5%)
- stara gospodinjstva (vsi člani starejši od 50 let) (18,2%)
- ostarela gospodinjstva (vsi člani starejši od 70 let) (6,6%)

3. Poklicna struktura gospodinjstev:

- delavska (27,7%)
- uslužbenska (22,7%)
- obrtniška (0,4%)
- upokojska (20,7%)
- delavsko-uslužbenska (12,2%)
- delavsko-upokojska (6,1%)
- uslužbensko-upokojska (8,1%)
- uslužbensko-obrtniška (0,5%)
- obrtniško-upokojska (0,2%)

4. Krajevno poreklo članov anketiranih gospodinjstev

- Celjani (39,8%)
- priseljeni iz podeželja celjske občine (17,3%)
- priseljeni iz urbanih središč SRS (38,0%)
- priseljeni iz podeželja SRS (9,9%)
- priseljeni iz urbanih središč ostalih republik (6,4%)
- priseljeni iz podeželjskih naselij ostalih republik (1,6%)
- priseljeni iz tujine (0,8%)
- kombinacije v gospodinjstvu: Celjani in priseljeni iz ostalih krajev SRS (3,8%)
- ostale kombinacije se pojavljajo v skupni vrednosti 2,5%

5. Čas bivanja alohtonih gospodinjstev v Celju

- do 2 leti (4,0%)
- 3 - 5 let (13,2%)
- do 15 let (7,8%)
- nad 16 let (55,4%)
- avtohtona gospodinjstva (19,4%)

6. Čas bivanja v sedanjem stanovanju

- do 2 leti (11,6%)
- 3 - 8 let (28,2%)
- 9 - 15 let (18,3%)
- nad 16 let (41,5%)

7. Vzrok za priselitev v Celje

- zaposlitev (31,3%)
- stanovanje (26,7%)
- šolanje (1,1%)
- ostali vzroki (9,3%)
- avtohtoni ali ni odgovora (31,5%)

8. Vzrok pridobitve stanovanja

- s posredovanjem znancev (2,4%)
- preko oglasa (0,7%)
- sami našli stanovanje (2,7%)
- dobili stanovanje od delovne organizacije (52,0%)
- dobili stanovanje od stanovanjske skupnosti (7,1%)
- solidarnostno stanovanje (4,0%)
- stanovanje kupili (8,6%)
- zidali hišo (17,0%)
- stanovanje predelili z adaptacijami, dozidavami (17,0%)
- zamenjava (2,8%)

9. Velikost stanovanja

- do 20 m² (2,6%)
- 21 - 40 m² (16,5%)
- 41 - 60 m² (33,2%)
- 61 - 80 m² (31,9%)
- 81 - 100 m² (10,5%)
- nad 101 m² (4,7%)

10. Število sob

- 1 (19,4%)
- 2 (39,4%)
- 3 (28,4%)
- 4 (12,3%)

11. Opremljenost stanovanj z vodo

- v stanovanju (97,6%)
- na hodniku (1,6%)
- na dvorišču (0,4%)
- ni pojava ali odgovora v anketi (0,3%)

12. Opremljenost stanovanja z WC

- v stanovanju (85,9%)
- na hodniku (12,4%)
- na dvorišču (1,1%)
- ni odgovora (0,4%)

13. Opremljenost stanovanja s kopalnico

- nimajo (14,3%)
- v stanovanju (83,3%)
- na hodniku (2,1%)
- na dvorišču (0,2%)

14. Ogrevanje stanovanja

A. priključeni na toplovod

- da (0,1%)
- ne (99,7%)

B. ogrevanje s centralno kurjavo

- na premog (19,4%)
- na olje (20,5%)
- na drva (1,6%)
- mešano (4,1%)
- nimajo centralnega ogrevanja (54,2%)

C. električne peči

- da (14,7%)
- ne (85,1%)

D. ogrevanje s pečmi na trda goriva:

- premog (20,0%)
- drva (0,4%)
- mešano (22,1%)
- ne (57,3%)

E. ogrevanje s pečmi na olje:

- da (97,5%)
- ne (2,4%)

F. ogrevanje s pečmi na plin:

- da (1,4%)
- ne (98,5%)

15. Ali se je kdo iz družine izselil

- ne (72,9%)
- da (26,7%)

16. Vzrok odselitve

- prenaseljenost (1,9%)
- poroka (20,9%)
- slabo stanovanje (0,6%)
- neprimerno bivalno okolje (0,7%)
- zaposlitev, šolanje (2,4%)
- niso odseljenih v družini (72,9%)

17. Kam so se odselili

- ostali v Celju (14,6%)
- okolica Celja (5,2%)
- ostali kraji SRS (5,1%)
- ostale republike SFRJ (0,3%)
- tujina (1,8%)
- ni odseljenih (72,9%)

18. Poklicna struktura odseljenih

- sezonski delavci (0,1%)
- prekvalificirani (2,0%)
- kvalificirani + srednja izobrazba (19,2%)
- višja + visoka izobrazba (5,7%)
- upokojenci (0,1%)
- ni (72,9%)

19. Kam so se odselili prejšnji stanovalci:

- ostali v Celju (12,7%)
- kraji občine Celje (3,5%)
- ostali kraji SRS (4,7%)
- ostali kraji SFRJ (0,6%)
- tujina (1,0%)
- ne vedo, ali pa so prvi stanovalci tega stanovanja (71,4%)

20. Vzrok odselitve prejšnjih stanovalcev

- slabo stanovanje (5,8%)
- slabo okolje (2,1%)
- zidali hišo ali kupili novo stanovanje (19,4%)
- ne vedo (72,5%)

21. Poklicna struktura gospodinjstev - prejšnjih stanovalcev

- delavska (11,4%)
- uslužbenska (12,6%)
- obrtniška (2,5%)
- upokojenska (1,8%)
- ne vedo ali ni pojava (71,3%)

22. Ali se nameravajo preseliti

- ne (88,0%)
- da v okviru Celja (6,9%)
- da v okviru občine Celje (3,4%)
- v ostale kraje SRS (1,5%)
- v ostale kraje SFRJ (0,1%)

23. Vzrok za načrtovano preselitev
- slabo okolje (2,9%)
  - neustrezno stanovanje (8,6%)
  - zaposlitev - šolanje (0,5%)
  - ni pojava (87,8%)
24. Čas načrtovane preselitve:
- v naslednjih dveh letih (6,2%)
  - 3 - 8 let (3,0%)
  - pozneje (2,9%)
  - ni pojava (87,8%)
25. Kako so zadovoljni z okoljem, kjer živijo:
- zelo zadovoljni (9,9%)
  - zadovoljni (82,3%)
  - nezadovoljni (19,7%)
  - zelo nezadovoljni (7,9%)
26. Kaj jih v okolju najbolj moti:
- neurejena okolica (6,9%)
  - slab zrak (52,2%)
  - slaba komunalna opremljenost (3,3%)
  - sosedje (2,8%)
  - bližina objektov z nestanovanjskimi funkcijami (0,6%)
  - hrup (8,3%)
  - pogrešajo trgovino, šolo, vrtec (5,0%)
  - nič jih ne moti (20,7%)
27. Če jih moti slab zrak - smrad, kje je po njihovem mnenju njegov izvor:
- Cinkarna (31,2%)
  - EMO (1,3%)
  - Železarna Štore (0,9%)
  - ostale tovarne (3,1%)
  - promet, komunalna kurišča (6,3%)
  - ni pojava (57,1%)

28. V katerem delu dneva najbolj zaznajo smrad

- zjutraj (17,5%)
- dopoldne (1,1%)
- opoldne (4,2%)
- popoldne (6,9%)
- ponoči (4,0%)
- cel dan (4,9%)
- ni pojava (59,3%)

29. V katerem letnem času

- pomladi (5,4%)
- poleti (2,5%)
- jeseni (13,8%)
- pozimi (10,3%)
- celo leto (9,5%)
- ni pojava (58,1%)

30. Če jih moti dim, kje je njegov izvor

- Cinkarna (19,3%)
- EMO (0,8%)
- Železarna (5,4%)
- ostale tovarne (3,5%)
- promet in komunalna kurišča (6,3%)
- ni pojava (65,1%)

31. V katerem delu dneva jih najbolj moti dim

- zjutraj (13,0%)
- dopoldan (0,6%)
- opoldne (3,6%)
- popoldne (3,7%)
- ponoči (2,4%)
- ves dan (7,4%)
- ni pojava (69,2%)

32. V katerem delu leta jih najbolj moti dim
- pomladi (3,6%)
  - poleti (1,1%)
  - jeseni (7,6%)
  - pozimi (10,9%)
  - celo leto (9,5%)
  - ni pojava (67,0%)
33. Če jih motijo saje, kje je njihov izvor
- Cinkarna (7,6%)
  - EMO (0,1%)
  - Železarna (1,1%)
  - ostale tovarne (1,8%)
  - promet in komunalna kurišča (2,8%)
  - ni pojava (86,6%)
34. V katerem delu dneva jih najbolj motijo saje
- zjutraj (5,1%)
  - dopoldne (0,4%)
  - opoldne (1,2%)
  - popoldan (1,2%)
  - ponoči (0,4%)
  - cel dan (3,6%)
  - ni pojava (87,9%)
35. V katerem delu leta jih najbolj motijo saje
- pomlad (1,0%)
  - poleti (0,5%)
  - jeseni (2,6%)
  - pozimi (4,9%)
  - celo leto (3,6%)
  - ni pojava (87,3%)

36. Če jih moti prah - kje je njegov izvor
- Cinkarna (7,7%)
  - EMO (60,1%)
  - Želazarna (4,2%)
  - ostale tovarne (0,7%)
  - promet in mesto (2,7%)
  - ni pojava (84,4%)
37. V katerem delu dneva najbolj zaznajo prah
- zjutraj (5,0%)
  - dopoldne (0,1%)
  - opoldne (1,2%)
  - popoldne (0,8%)
  - ponoči (0,6%)
  - cel dan (6,6%)
  - ni pojava (85,6%)
38. V katerem letnem času najbolj občutijo prah
- pomladi (1,1%)
  - poleti (0,6%)
  - jeseni (2,1%)
  - pozimi (4,7%)
  - celo leto (6,3%)
  - ni pojava (85,1%)
39. Kako po mnenju anketiranih vpliva onesnažen zrak na njihovo zdravje
- težave z dihali (42,9%)
  - kožne bālezni (0,5%)
  - ostala obolenja (1,5%)
  - ni pojava (54,8%)

40. Kako po njihovem mnenju onesnažen zrak vpliva na vegetacijo v neposredni okolici
- zmanjšan prirast (11,9%)
  - ožgani listi (18,2%)
  - ostale motnje v vegetiranju (5,8%)
  - prašne usedline na listih (4,2%)
  - ni pojava (59,8%)
41. Kaj bi bilo po njihovem mnenju potrebno spremeniti, da bi postalo neposredno bivalno okolje kvalitetnejše in primerno pa bivanje
- obsežnejša uporaba čistilnih naprav (47,9%)
  - sanacija (11,5%)
  - sprememba socialne in starostne strukture mestnega dela (1,3%)
  - sprememba prometnega omrežja (6,0%)
  - nimajo izoblikovanega mnenja (32,4%)

STRUKTURA ZAZIDAVE

Struktura zazidave vsakega mesta je odraz njegove geografske lege in z njo povezanimi možnostmi širjenja, njegovega razvoja v preteklosti, gospodarske in oskrbne ter upravne funkcije, ki jo ima mesto za sebe in za ožjo, ali širšo okolico.

Podatki o vrstah hiš (glej tabeli 1, 1a v prilogi) kažejo na to, da je bilo v našo raziskavo vključenih največ (41,6%) večstanovanjskih hiš, v katerih stanuje 76,2% anketiranih gospodinjstev. Stanovanjske zgradbe te kategorije prevladujejo v Centru (100%), Gaberju 82,1%, Dolgem polju 52,2% in v Štorah 52,4%. V velikih stanovanjskih blokih na Lavi (predvsem v Pucovi ulici) je v 8% zgradb kar 74% anketiranih gospodinjstev tega mestnega dela. Hiše vilskega tipa prevladujejo v raziskanem delu Vojnika (57,6%), Lavi (92%), 48% jih je tudi na Dolgem polju.

Slabše vrste stanovanjskih zgradb - nizke, pritlične hiše pa se najpogosteje pojavljajo v KS Aljažev hrib (60%), v Štorah (23,8%), barake pa se pojavljajo le v KS Aljažev hrib - v Podgorju; gospodinjstva, ki žive v barakah Gaberje, zaradi nepripravljenosti za odgovarjanje na ankete, v analizi niso upoštevana. V tabeli 1 so prikazani le podatki za stanovanjske zgradbe, v tabeli 1a pa delež gospodinjstev po posameznih vrstah hiš; kot dopolnilo podatkom o vrstah hiš služijo še podatki o nadstropnosti zgradb (tabela 2 in 2a) in o številu stanovanj v posameznih stanovanjskih zgradbah (tabela 3). Pri zgradbeni strukturi mesta imajo podatki o starosti hiš še poseben pomen. Ker direktno razlagajo razvojne faze gradnje in dograjevanja posameznih mestnih delov, posredno pa vplivajo na kvaliteto stanovanj in s tem bivalnih pogojev.

Skoraj 43% stanovanj je bilo zgrajenih po letu 1960. V teh stanovanjih živi 44,3% anketiranih gospodinjstev. Kažejo se velike razlike med posameznimi mestnimi in primestnimi deli, delno pa še med posameznimi ulicami znotraj posameznih krajevnih skupnosti. Najstarejše zgradbe so razumljivo v Centru, kar 85% jih je bilo zgrajenih pred letom 1918, med obema vojnoma in takoj po II.svetovni vojni so dograjevali le še posamezne stanovanjske zgradbe v Zidanškovi ulici, na Muzej-skem trgu in Vodnikovi ulici.

Gradnja prvih večstanovanjskih hiš v neposredni bližini industrijskih objektov iz začetkov industrializacije v Celju (Cinkarna, tovarna posode) pogojuje tudi večino starih hiš v Gaberju (78% pred I.svetovno vojno), nekaj stanovanjskih hiš je bilo po II.svetovni vojni zgrajenih v glavnem na Mariborski cesti. Heterogena starostna struktura hiš se pojavlja na Aljaževem hribu, razlike pa so tudi med posameznimi ulicami.

Tudi v obeh primestnih naseljih, Štorah in Vojniku imajo stanovanjske zgradbe iz vseh časovnih obdobij, razlika med njima je le v tem, da je bila v Vojniku v zadnjih 15-ih letih pospešena gradnja predvsem individualnih hiš in je bilo zato kar 54% le-teh zgrajenih po letu 1960.

Na Lavi so bile v proučevanje vključene le ulice z najmaljšo zgradbeno strukturo. (glej tabelo 4, 4a, 4b)

Med mestnimi deli z večjim deležem starejših stanovanjskih zgradb, so bila največ adaptacij deležna stanovanja v Centru, vendar je v tem mestnem delu še 34% hiš, ki dajejo videz zanemarjenih propadajočih zgradb; v njih pa stanuje 32% anketiranih gospodinjstev. Visok odstotek slabih stanovanjskih zgradb je še v Gaberjih - 32,1%, v njih pa živi 21,8% gospodinjstev tega mestnega dela (tabeli 5 in 5a).

STRUKTURA GOSPODINJSTEV GLEDE NA STAROST IN POKLIC TER KRAJEVNO POREKLO PRISELJENIH

V mnogih socialno-geografskih študijah se zakonitosti prostorskega razvoja okolja razlagajo z vplivom delovanja različnih skupin prebivalstva. Vsak posameznik se kaže v prostorsko relevantnih aktivnostih kot član določene skupine, ki pa tudi vpliva na njegovo delovanje oziroma ga usmerja. Prva najmanjša enota teh skupin prebivalstva je prav gotovo družina (gospodinjstvo), ki praviloma tudi enotno reagira v okolju in je tudi osnovni dejavnik preoblikovanja okolja.

Med osnovne karakteristike gospodinjstev sodijo podatki o starosti, poklicu oziroma izobrazbi posameznih njenih članov oziroma zaradi boljše preglednosti poklicna struktura gospodinjstva v celoti glede na poklic večine članov, velikost gospodinjstva - število članov.

Med anketiranimi gospodinjstvi prevladujejo tista, ki imajo srednjo (30-50 let) in mlado (do 30 let) generacijo (36,1%), razlike pa so med posameznimi mestnimi deli (tabela 6 in 6a). V centru Celja je med vsemi območji najvišji odstotek starih gospodinjstev (vsi člani nad 50 let) - 23% in ostarelih gospodinjstev (vsi člani nad 70 let) - 16,1%, to so tiste starostne skupine gospodinjstev, ki so najbolj stabilne, v večini nimajo niti ekonomskih možnosti niti želje po preselitvi ali po izboljšavah bivalnega okolja. Druga starostna skupina, ki se praviloma pojavlja v slabših mestnih delih so najmlajša gospodinjstva, ki si šele ustvarja eksistenčno osnovo in vertikalnemu (ekonomskemu) premiku v mnogih primerih sledi še horizontalni (prostorski), saj opazimo, da je gospodinjstev s srednjo generacijo, ki so praviloma prostorsko najbolj mobilna, v tem mestnem delu najmanj. Starostna struktura gospodinjstev ima neposreden odraz še v velikosti oziroma številu njenih članov. Kar 23,9% gospodinjstev

ima samo po enega družinskega člana (to so v večini ostarela gospodinjstva) in 34,6% po dva člana (tabela 7). Med posameznimi ulicami v Centru (tabela 6a) je še razlika v tem, da stara in ostarela gospodinjstva prevladujejo v Zidanškovi, Muzejskem trgu in Na okopih.

Na Aljaževem hribu se v celoti enakomerno pojavljajo vse starostne strukture gospodinjstev. Zv večjim deležem (44,%) izstopajo le gospodinjstva s srednjo in mlado generacijo. Višje starostne skupine gospodinjstev se najpogosteje pojavljajo v pritličnih enodružinskih hišah, sledijo jim večstanovanjske hiše, podobna razporeditev velja tudi za mlajše starostne kategorije, gospodinjstva s srednjo generacijo, teh je v celoti najmanj, pa živijo v večjem deležu še v hišah vilskega tipa (tabela 8). V najstarejših stanovanjih tega mestnega dela živi več gospodinjstev prvih dveh starostnih razredov (najmlajši), gospodinjstva s srednjo in mlado generacijo pa se najpogosteje pojavljajo še v stanovanjskih zgradbah, ki so bila zgrajena po letu 1960. Skoraj polovica gospodinjstev ima po 3 družinske člane, 24%, predvsem gospodinjstev višjih starostnih kategorij ima po dva člana.

Visok odstotek mladih gospodinjstev (vsi člani do 30 let) se pojavlja v Gaberju, predvsem v ulicah z večstanovanjskimi hišami, ki ležijo neposredno ob tovarniških objektih. 20,8% vseh gospodinjstev tega mestnega dela sodi v skupino s staro generacijo. Večina mladih družin živi v stanovanjskih zgradbah, ki so bile zgrajene že pred letom 1918, z višjimi starostnimi skupinami pa se veča tudi delež stanovalcev v hišah, ki so bile zgrajene pozneje. Za razliko od obeh prejšnjih mestnih delov, se v Gaberju poveča delež večjih družin.

Med ulicami na Dolgem polju imata na eni strani Tavčarjeva in Nučičeva ulica visok odstotek mladih družin, predvsem s

srednjo in mlado generacijo. V Ulici 29. novembra, Kersnikovi in Oblakovi pa je višji odstotek starejših gospodinjstev. Prvi dve starostni skupini gospodinjstev se pojavljata pretežno v novejših stanovanjskih zgradbah za razliko od starejših, ki jih je več v zgradbah, ki so bile zgrajene takoj po II. svetovni vojni.

Območje Lave, ki je bilo zajeto v raziskavo je specifično po najmlajši zgradbeni strukturi, relativno najvišji odstotek gospodinjstev s srednjo generacijo oziroma s srednjo v kombinacijami z ostalimi generacijami potrjuje predpostavko, da je to generacija, ki je nosilec prostorskih in ekonomskih premikov. Razlika med mlajšimi gospodinjstvi in tistimi s srednjo generacijo je še v tem, da se večji delež mladih družin pojavlja v večstanovanjskih zgradbah, v enodružinskih individualnih hišah pa se starostna struktura gospodinjstev zviša. Največš je dvo in tro-članskih gospodinjstev, družin z več kot 4 člani pa v našem vzorcu za ta mestni del sploh ni.

Anketirani del Vojnika lahko razdelimo na starejši del z večjim deležem večstanovanjskih hiš in tudi večjim deležem starejših kategorij gospodinjstev in na del z večino novih enodružinskih hiš, kjer prevladujeta prvi dve starostni skupini gospodinjstev.

Za Štore velja podobna ugotovitev kot za Gaberje. Večji je delež na eni strani mladih družin, na drugi pa gospodinjstev v višjih starostnih razredih in to so najmanj mobilna gospodinjstva, ki živijo v Štorah v večini v starejši skupini stanovanjskih zgradb. Srednje starostne skupine gospodinjstev pa se pojavljajo v hišah, ki so bile zgrajene po II. svetovni vojni.

V raziskavi smo upoštevali poklicno strukturo gospodinjstev in na posameznikov, ker izhajamo iz predpostavke, da so gospodinjstva tiste najmanjše enote skupin prebivalstva, ki so nosilci vseh sprememb in tudi enako reagirajo v prostoru. 28% vseh anketiranih gospodinjstev je delavskih, sledijo jim uslužbenska in upokojska (glej tabelo lo in loa). Od vseh mestnih delov je največ delavskih gospodinjstev v Gaberju (41,1%), nato pa v Vojniku in na Lavi (32%). Večje razlike pa se pojavljajo še med posameznimi ulicami znotraj omenjenih mestnih in primestnih delov - posamezne ulice, kjer je več kot 50% vseh anketiranih gospodinjstev v kategoriji delavskih so še v drugih raziskanih delih: Muzejski Trg (64%), Podgorje (61%), Kidričeva ulica (84%), Kovinarska ulica (51%), v Vojniku pa Bratov Jančarjev, Pristovškovi ulici in Cesti talcev. Visok delež delavskih družin na Lavi gre v celoti na račun anketiranih gospodinjstev v blokkih na Pucovi ulici. Zanimivo je še, da je na Aljaževem hribu v celoti le 24% delavskih družin, vendar je v tem okviru upoštevan visok odstotek le-teh v Podgorju. Najmanjši delež delavskih družin je na Dolgem polju (13,9%).

Najvišji odstotek uslužbenskih gospodinjstev je na Lavi (38,2%), na Dolgem polju (31,9%) ter na Aljaževem hribu (33,9%). Nad 50% gospodinjstev te kategorije je v ulicah na Lavi, če izvzamemo Pucovo ulico. Visok odstotek uslužbenskih gospodinjstev (v povprečju nad 30%) se pojavlja še v ulicah na Aljaževem hribu (razen Podgorje) ter na Dolgem polju, kjer pa se na Keranikovi ulici močno zviša delež družin upokojske (40,6%).

Od vseh mestnih delov je v celoti največ upokojskih družin v Centru (36,1%), od tega na okopih kar 87,5%, v Zidanškovi ulici 40%, Aškerčevi ulici 34,3%, Stanetovi ulici 39,1% in v Prešernovi ulici 45,5%.

V ostalih delih je nad 30% družin upokojencev le še v Oblakovi ulici, Kersnikovi, v Vojniku na Cesti talcev, Breznikovi in Vintarjevi ulici, v Prožinski vasi sta bili narejeni le dve snketi in to obe v družinah upokojencev.

Razporeditev kombiniranih gospodinjestev (delavsko-uslužbenska, uslužbensko-upokojenska in delavsko-upokojenska) je v večini mestnih delov in ulic istovetna s prejšnjim ugotovitvami.

Na Aljaževem hribu živi največ delavskih družin v nizkih-pritličnih hišah (68,4%), pri družinah upokojencev se poveča delež družin v večstanovanjskih hišah, v enodružinskih hišah vilskega tipa pa je najvišji odstotek uslužbenskih gospodinjestev (51,5%). Podobna slika se kaže tudi na Dolgem polju, kjer v hišah vilskega tipa prevladujejo uslužbenska gospodinjestva (34,3%), na drugem mestu so družine upokojencev, 93,9% delavskih družin pa stanuje v večstanovanjskih zgradbah, 91,2% delavskih družin na Levi živi v večstanovanjskih zgradbah in enodružinskih hišah vilskega tipa pa je obratno 56,6% uslužbenskih družin in 31,8% delavskih (glej tabelo 11), v Centru v zgradbah, ki so bile zgrajene pred letom 1918 26,3% delavskih in 35,2% upokojenskih družin, delež uslužbenskih gospodinjestev pa se v tem mestnem delu zviša v stanovanjih, ki so bila izgrajena kasneje. Na Aljaževem hribu stanuje polovica upokojenskih družin v stanovanjih, ki so bila zgrajena v prvih povojnih letih, v tovrstnih stanovanjih živi tudi 44,7% delavskih družin, 63% uslužbenskih družin pa stanuje v hišah, ki so bile zgrajene po letu 1960. Za Dolgo polje je karakteristično, da stanujejo delavska in uslužbenska gospodinjestva v pretežni večini v novejših zgradbah, upokojenska pa v tistih, ki so bile zgrajene v prvih letih po drugi svetovni vojni.

V Vojniku smo v analizo vključili na eni strani del naselja, kjer je bilo večina stanovanj zgrajenih pred I. svetovno vojno in kjer danes živi 32,2% delavskih in 29,1% upokojenskih družin, na drugi strani pa mlajši del naselja, kjer v novejših stanovanjih živi 85% uslužbenskih družin.

Polovico starejših stanovanj v Štorah je v lasti upokojenskih gospodinjev, na drugi strani pa smo anketirali 57,1% uslužbenskih družin, ki živijo v stanovanjih, ki so bila zgrajena po letu 1960. V teh zgradbah živi tudi 48% delavskih družin, ki pa jih poleg tega pogosteje kot uslužbenska najdemo še v starejših stanovanjskih zgradbah (glej tabelo 12).

MIGRACIJSKA OBELEŽJA RAZISKANIH MESTNIH IN PRIMESTNIH DELOV

Celje, kot močno zaposlitveno središče je ves čas po vojni pritegovalo precej delovne sile, tako del prebivalstva z nižjo kvalifikacijsko strukturo, kot tudi strokovnjake iz svojega zaledja pa tudi iz drugih krajev Slovenije in ostalih republik SFRJ. Namen raziskave je bil tudi v tem, da ugotovimo, kako se je ta del prebivalstva vključil v okolje in kako se izraža njihova prostorska razporeditev ter kakšen je njihov odnos do bivalnega okolja.

Med anketiranimi gospodinjstvi jih je 40,6% avtohtonih, kar pomeni, da so vsi družinski člani rojeni v kraju bivanja, 17% družin se je priselilo v Celje iz podeželjskega zaledja, 18% iz ostalih mest Slovenije, 8% pa je priseljenih iz drugih republik SFRJ.

Najvišji odstotek avtohtonega prebivalstva je na Lavi (64%) in v Štorah (67,3%) (glej tabelo 13) in 13a). Med priseljenimi iz podeželjskega zaledja Celja živi največ (26,1%) gospodinjstev na Aljaževem hribu, od tega večina v Podgorju (43,9%), 19,7% v Gaberju in 18% v Štorah. Družine, priseljene iz ostalih mest SRS, so se najpogosteje usmerjale v Vojnik (24,4%), na Dolgo polje in Lavo, občina priseljenih iz ostalih podeželjskih naselij SRS pa v Centru in tudi Vojnik. Najvišji odstotek družin priseljenih iz ostalih republik SFRJ pa živi v Centru in Gaberju, tako, da je danes v Gaberju 19% vseh anketiranih gospodinjstev priseljenih iz ostalih republik SFRJ, v Centru pa 23% (če upoštevamo priseljence iz urbanih in podeželjskih naselij skupaj).

Med posameznimi ulicami znotraj mestnih delov pa je ta razporeditev še veliko bolj heterogena. Med ulice, kjer je več kot 40% gospodinjstev priseljenih iz podeželjskih naselij celjske in ostalih občin sodijo: Zidanškova, Muzejski trg, Na okopih, Cankarjeva, Prešernova ulica, Podgorje, Celestinova,

Plečnikova, Grobarjeva, Delavska v Celju ter Prušnikova, Čufarjeva, Kašova, Bratov Jančarjev, Celjska cesta, Parmova, Cesta talcev v Vojniku.

Več kot 20% vseh anketiranih družin v naslednjih ulicah se je priselilo v Celje iz ostalih republik Jugoslavije: Muzejski trg, Vodnikova, Aškerčeva, Stanetova, Kidričevo, Ulica bratov Kresnikov, Kovinarska, Delavska, kar kaže na večjo koncentracijo teh priseljencev le dveh mestnih delih: Center in Gaberje.

Med vzroki za priselitev alohtonega dela prebivalstva je na prvem mestu zaposlitev (31,3%), (glej tabelo 14), nato pa pridobitev stanovanja (26,7%). Med priseljenimi gospodinjski v Centru in Vojniku jih je največ odgovorilo, da so se priselili zaradi stanovanja. Na Aljaževem hribu, Gaberjih in Dolgem polju pa je največji delež priseljenih pritegnila zaposlitev.

Več kot polovica jih v Celju živi več kot 16 let. Najkrajši čas bivanja v Celju (do 2 leti) imajo priseljeni v Gaberjih in na Aljaževem hribu (tabela 15). V teh dveh mestnih delih je tudi najvišji odstotek družin, ki so se v Celje priselile pred 3-8 leti.

Primerjava podatkov o priseljenih družinah glede na vrste stanovanjskih zgradb, kjer živijo kaže na to, da med priseljenimi iz podeželskih naselij in mest SRS ni pomembnejših razlik, pojavljajo pa se med priseljenimi iz drugih republik, ki imajo praviloma stanovanja v večstanovanjskih zgradbah (Gaberje, Dolgo polje, Lava, Vojnik) ali nizkih pritličnih hišah (Aljažev hrib) (tabela 16).

Med priseljenimi je izredno pestra tudi poklicna struktura (tabela 17). V Centru ~~ja~~ v celoti med priseljenimi iz ostalih naselij Slovenije prevladujejo delavska in upokojska gospodinjstva, med priseljenimi ~~iz~~ drugih republik pa delavska. Med uslužbenskimi družinami je poleg avtohtonih še visok odstotek (27,3%) priseljenih iz urbanih središč SRS. Na Aljaževem hribu prevladujejo med delavskimi priseljene družine iz podeželjskega zaledja Celja, med uslužbenskimi pa priseljeni iz urbanih središč SRS. Priseljeni iz drugih republik SFRJ so le v kategoriji delavskih gospodinjstev. V Gaberjih je med priseljenimi večina delavskih dužin, med uslužbenskimi in upokojskimi pa prevladujejo priseljeni iz ostalih naselij SRS.

Stanje, kakršnega smo opisali na Aljaževem hribu se ponovi še na Doglem polju ter v Vojniku, le da tu še bolj izstopa delež upokojskih družin priseljenih iz drugih mest Slovenije.

Že predhodno smo ugotovili, da je med vzroki za priselitev v Celje na drugem mestu pridobitev stanovanja, zato smo z našo anketo ugotavljali tudi način kako so anketirana gospodinjstva prišla do stanovanja. Več kot polovica (52,2 %) je stanovanje dobilo od delovne organizacije. V Centru je kar 80% anketiranih dobilo stanovanje pottej poti, v Štorah 90% in v Gaberjih 67,2% in v Dolgem polju 55,9%.

Višji odstotek gospodinjstev, ki so stanovanje ~~kupili~~ se pojavlja na Aljaževem hribu, Vojniku in na Dolgem polju, gospodinjst~~va~~, ki so stanovanje pridobila z zidavo hiš, je največ na Aljaževem hribu (44,3%), Vojniku (32 %) in na Lavi (25,8%), stanovanja iz solidarnostnega sklada pa je dobilo 16,3% gospodinjstev na Lavi ter po 6% gospodinjstev v Vojniku in na Dolgem polju (glej tabelo 18).

V Centru je 81,5% delavskih in 78,4% upokojenskih gospodinjstev dobilo stanovanje od delovne organizacije. Na Aljaževem hribu so uslužbenska gospodinjstva v 52,3% primerih stanovanje pridobila z zidavo, delavska pa 40,4% primerov. Na Dolgem polju so v stanovanjih, ki so jih dobili od delovne organizacije enakomerno zastopane vse tri osnovne poklicne kategorije gospodinjstev, razlika je le v enodružinskih hišah, kjer je višji delež uslužbenskih pa tudi upokojenskih gospodinjstev.

Na Lavi so v stanovanjih, ki so last delovne organizacije tako uslužbenska kot delavska gospodinjstva, razlika pa se pojavi v stanovanjih solidarnostnega sklada, kjer prevladujejo delavska, v lastnih hišah pa uslužbenska gospodinjstva (tabela 19).

Več kot analize o priselitvah v mesto pa o reagiranju prebivalstvom ožjem bivalnem okolju govorijo podatki o času bivanja v stanovanju (tabela 20 in 20 a), seveda če pri tem izznamemo, tiste predeli, kjer so novogradnje vzrok za kratkotrajno bivanje v stanovanju. Mestni deli, za katere vemo, da niso novogradnje povzročile kratkotrajno bivanje v stanovanju, ampak je vzrok iskati v večji mobilni labilnosti območja zaradi slabega bivalnega okolja so: Center - 10,2% gospodinjstev živi v stanovanju manj kot 2 leti, Gaberje 13,9% Štore 17,9%. Po posameznih ulicah je ta analiza še bolj karakteristična, saj pokaže, da je v ulicah z najslabšimi bivalnimi pogoji (v Centru in Gaberju) na eni strani visok odstotek priseljencev zadnjih let (Zidanškova, Muzejski trg, Cankarjeva, Aškerčeva, Kovinarska, Delavska, Štore) in na drugi strani ponovno višji odstotek družin, predvsem ostarelih, ki v teh stanovanjih vztrajajo več kot 15 let.

V Centru je med vsemi anketiranimi gospodinjtvi, ki živijo v stanovanju že več kot 15 let kar 47,7% upokojenskih. Med priseljenci zadnjih dveh let je 52% delavskih družin in 19% uslužbenskih (glej tabelo 21). Podobne ugotovitve veljajo tudi za Gaberje, le da je med gospodinjtvi, ki živijo v teh stanovanjih že več kot 15 let odstotek upokojenskih nekoliko nižji (35,9%), med priseljenimi v zadnjih dveh letih je kar 82,1% delavskih, v obdobju od 3-8 leta pa 63,4%, v naslednjih kategorijah pa se delež delavskih družin zmanjša predvsem na račun upokojenskih, to je skupin prebivalstva, ki so najmanj mobilni, ki v večini primerov za preselitev v boljše bivalno okolje nimajo niti interesa niti finančnih možnosti.

Primerjava podatkov o vzrokih za priselitev v Celje po posameznih časovnih razdobjih je pokazala, da je v vseh mestnih delih zaposlitev tista privlačna komponenta, ki je pritegnila priseljenca v Celje oziroma njegovo okolico (tabela 22). Za vse mestne in primestne dela velja pravilo, da je med priseljenci iz podeželjskega zaledja Celja in ostalih naselij SRS ter SFRJ večš stanovalcev v stanovanjih, ki so jih dobili od delovne organizacije oziroma stanovanjske skupnosti, med priseljenimi iz urbanih središč SRS pa več lastnikov enodružinskih hiš. Med priseljenimi iz drugih republik SFRJ se pogosteje kot pri ostalih pojavlja odgovor, da so stanovanje našli s posredovanjem znancev (tabela 23).

Z anketo smo zbirali tudi podatke o odselitvah članov družine, o vzrokih, njihovi poklicni strukturi in kraju odselitve (tabela 24).

Med vzroki za odselitev je na prvem mestu poroka, sledi pa zaposlitev oziroma šolanje in prenaseljenost. Prenaseljenost in slabo stanovanje, kot vzrok za odselitev, se pojavlja predvsem v Gaberju, Centru ter na Dolgem polju. Slabo,

neprimerno okolje pa se med vzroki za odselitev pojavlja le izjemoma in to na Aljaževem hribu in Dolgem polju (tabela 25). Med odseljenimi člani družine prevladujejo kvalificirani delavci oziroma delavci s srednjo izobrazbo (71,1%), sledijo pa izobraženci z visoko in višjo šolo (21%) (tabela 26). Večina odseljenih družinskih članov je še naprej ostala v Celju oziroma njegovi okolici. Več izselitev v ostale kraje Slovenije in ostale republike je le iz Dolgega polja, Vojnika in Gaberij, v tujino pa iz Centra, Gaberij in Vojnika (tabela 27). V vseh treh mestnih delih, kjer je med odgovori o vzrokih odselitev posameznih članov družine prenaseljenost in slabo stanovanje oziroma okolica so med odseljenimi kvalificirani delavci, še več pa je izobražencev z višjo in visoko šolo (glej tabelo 28). V tujino so odšli v glavnem kvalificirani delavci, iz Gaberij pa tudi nekvalificirani izobraženci so v večini ostali v Celju oziroma v njegovi neposredni okolici, le v redkih primerih pa so odselitve v ostale republike SFRJ, pojavljajo pa se v mestnih delih, za katera smo že predhodno ugotovili višji odstotek alohtonega prebivalstva (predvsem iz ostalih republik)(tabela 29).

Ko smo ugotavljali kraj in vzroke za odselitev prejšnjih stanovalcev, se je pokazalo, da je največ le-teh (18,7%) ostalo še naprej v Celju. Kar 71,5% anketiranih pa o odseljenih prejšnjih stanovalcih niso znali odgovoriti, ali pa so sedanji stanovalci prvi v stanovanju; teh gospodinjstev je največ na Lavi (97,8%).

Najvišji odstotek odseljenih, ki obenem tudi potrjuje težo o večji mobilni labilnosti v slabših mestnih delih, je v Gaberju, (od koder se je 45,3% gospodinjstev preselilo v druge mestne dele, 3,5% v druge kraje SRS in v Centru, kjer je od odseljenih 32% ostalo še naprej v Celju, 5,3% gospodinjstev pa se je preselilo v druge kraje Slovenije (tabela 30).

Med vzroki za odselitev prejšnjih stanovalcev se najpogosteje pojavlja pridobitev novega večjega stanovanja (tabela 31). Slabo bivalno okolje oziroma slabo stanovanje se med vzroki za odselitev najpogosteje pojavlja le v Centru in na Dolgem polju in delno še v Gaberju. Ob tem je zanimiva še primerjava teh vzrokov za odselitev s poklicno strukturo odseljenih. V Centru so stanovanja zapuščali zaradi slabega okolja in ne-kvalitetnih stanovanj vse poklicne skupine prebivalstva, prvič v naši analizi pa se pokaže tudi višji odstotek odseljenih obrtniških gospodinjstev, ki se nasploh v vseh raziskanih mestnih in primestnih delih redkeje pojavljajo.

Na Aljaževem hribu so zaradi slabega okolja stanovanja zapustila v glavnem uslužbenska gospodinjstva, podobna slika se pokaže še na Dolgem polju (tabela 32 in 33).

Karakteristično za mestni del z najslabšim bivalnim okoljem - Gaberje je, da je vzrok za odselitev v glavnem slabo in neustrezno stanovanje oziroma pridobitev novega, slab zrak, slabo okolje pa je le drugotnega pomena. Večji delež odseljenih uslužbenskih gospodinjstev oziroma kvalificiranih delavcev in izobražencev iz slabših mestnih delov ponovno dokazuje, da je v naši družbi ozka povezanost med vertikalnimi (ekonomskimi) in horizontalnimi (prostorskimi) premiki in da bi zelo težko govorili o pojavu slumizacije, kakršne poznajo v zahodnih državah, kjer velja pravilo, da ~~je~~ v slabši mestni del lahko prideš, iz njega pa zelo težko.

KVALITETA STANOVANJ GLEDE NA VELIKOST IN OPREMLJENOST

Za velikost stanovanj smo z anketiranjem dobili dva podatka: o številu sob in o površini stanovanj, ki pa med seboj ne kažeta velike soodvisnosti, saj se pri starejših stanovanjskih zgradbah pojavljajo večja stanovanja z eno ali največ dvema sobama, novejše stanovanjske zgradbe pa zaradi racionalnosti nudijo stanovanja manjših površin z več sobami.

Največ enosobnih stanovanj je v Centru (20,4%) in Gaberju (22,2%). Delež večsobnih stanovanj (3 ali 4 in večsobna) je najvišji na Lavi ter na Aljaževem hribu. Dvosobna stanovanja pa prevladujejo v Štorah, Vojniku in Dolgem polju (tabela 35).

V najmanjših stanovanjih (do 20 m²) živi v Gaberju 7,4% anketiranih gospodinjstev (največ jih je na Mariborski cesti) in v Centru 5,4% družin (največ v Zidenškovi ulici). V celoti prevladujejo v Centru stanovanja, ki imajo od 40 - 60 m² površine, na Aljaževem hribu so stanovanja v povprečju večja, le v Podgorju je še 40% stanovanj v razredu od 40 - 60 m². V Gaberju in na Dolgem polju so stanovanja v povprečju manjša, razlika je le v tem, da je na Dolgem polju večji odstotek večsobnih stanovanj. Največja stanovanja so na Lavi, kjer razen v Pucovi ulici, vsa ostala gospodinjstva živijo v stanovanjih, ki so večja od 80 m² (tabela 36 in 36 a). V Štorah ima pretežna večina stanovanj od 40 - 80 m², za Vojnik v celoti pa lahko rečemo, da nima posebno velikih niti malih stanovanj.

V Centru je med vsemi raziskanimi deli največji delež večjih stanovanj (nad 60 m²) v lasti eno ali dvočlanskih družin. V Gaberju pa sledimo pojavu, da je v ekstremno malih stanovanjih (do 20 m²) razmeroma visok odstotek veččlanskih gospodinjstev, večjagostota prebivalstva v stanovanjih se pojavlja tudi v Štorah (tabela 37).

Vzporedno s tem je potrebno poudariti še, da v Centru živijo gospodinjstva z mlado generacijo v manjših stanovanjih, z višanjem starostne strukture gospodinjstev se večja tudi delež večjih stanovanj; gospodinjstva s staro generacijo in ostarela gospodinjstva s povprečno enim ali dvema članoma družine pa imajo največji delež stanovanj z nad 40 m².

V Gaberju¹ odstotek mladih družin, ki živijo v najmanjših stanovanjih še višji, za razliko od Centra pa so večja stanovanja v lasti srednjih starostnih kategorij prebivalstva. V ostalih mestnih delih te anomalije niso tako izrazite (tabela 38).

97,8% vseh anketiranih gospodinjstev ima vodovodno napeljavo do stanovanja, na Dolgem polju, Lavi in Štorah imajo celo vsa stanovanja. V Centru ima še 3,4% anketiranih gospodinjstev (delavska in upokojska) vodovodno napeljavo le na hodniku in 1% na dvorišču (delavska).

Najslabše je v Gaberju, kjer ima še 5% gospodinjstev (delavska) vodo na hodniku in 1% (delavska in upokojska) na dvorišču, vsa ta gospodinjstva imajo stanovanja v večstanovanjskih zgradbah. V Vojniku ima 2,5% anketiranih gospodinjstev (delavskih, upokojskih, gospodinje) vir pitne vode na hodniku, ponovno so to gospodinjstva v večstanovanjskih zgradbah (tabela 39, 40 in 41).

83,5% anketiranih gospodinjstev ima v stanovanju kopalnico, 14,2% stanovanj pa je brez nje. Stanovanja brez kopalnice se pojavljajo v Centru (35,6% vseh stanovanj brez kopalnice), na Aljaževem hribu (9,9%), v Gaberju (38,1%) in v Vojniku (15,5%). V Centru, Gaberju in Vojniku so še stanovanja, kjer imajo stanovalci skupno kopalnico na hodniku (tabela 42).

V Centru živi v stanovanjih brez kopalnic 53,7% anketiranih delavskih gospodinjstev tega mestnega dela, 27,3% uslužbenskih in 36,5% upokojenskih.

Na Aljaževem hribu se stanovanja brez kopalnic pojavljajo v večstanovanjskih zgradbah ter v nizkih pritličnih hišah, v njih pa živi 21,3% delavskih, 6,2% uslužbenskih in 15,0% upokojenskih družin. Ravno tako so tudi v Gaberju in Vojniku stanovanja brez kopalnic v večstanovanjskih zgradbah in nizkih starih enodružinskih hišah. V Gaberju živi v teh stanovanjih 50,6% delavskih, 4,2% uslužbenskih, 40,9% upokojenskih gospodinjstev in 75% gospodinj v tem mestnem delu, 10,8% delavskih in 4,2% uslužbenskih gospodinjstev ima še kopalnico na hodniku (tabela 43, 44).

Med elemente komunalne opremljenosti stanovanj prištevamo tudi sanitarije. V Centru ima le 59,2% gospodinjstev WC v stanovanju, 37% na hodniku, ostali pa na dvorišču, v Gaberju 69% v stanovanju, 27,7% na hodniku, ostali na dvorišču, v Vojniku ima še vedno 13,5% anketiranih gospodinjstev WC na hodniku, na Aljaževem hribu pa 2,1%. Podobno kot pri ostalih dveh elementih komunalne opremljenosti, se tudi pri sanitarijah pokaže, da so slabše urejena stanovanja večstanovanjskih zgradb, kjer živijo pretežno delavska in upokojenska gospodinjstva (tabela 45, 46, 47).

Naslednji parameter - način ogrevanja stanovanj spada sicer v sklop elementov, ki karakterizirajo opremljenost stanovanj, a je po drugi strani že vezni člen za poglavje, ki kaže na odnos do onesnaževanja okolja. Pri ugotavljanju onesnaženosti zraka je potrebno upoštevati, da je mesto z ogrevanjem, posebno v zimskih mesecih, velik izvor SO_2 in dima. Kljub nenehnim prizadevanjem, da bi se količina emisij zmanjšale, pa v zadnjih letih ob naraščajoči energetski krizi opažamo, da vedno več gospodinjstev uporablja za ogrevanje stanovanj cenena goriva z višjo vsebnostjo žvepla.

44% anketiranih gospodinjstev uporablja za ogrevanje stanovanj peči na trda goriva, skoraj polovica samo na premog, ostali pa mešano (premog in drva). Uporaba peči na trda goriva je po posameznih mestnih in primestnih delih zelo različna. 81% gospodinjstev v Centru ima peči na premog, na Aljaževem hribu 15,6% in 15,1% kuri kombinirano premog in drva, v Gaberju pa kar 71,3% anketiranih gospodinjstev uporablja premog in drva, na Dolgem polju 22,3% gospodinjstev samo premog, v Vojniku 13,5% premog in 24,5% mešano ter v Štorah 45,9% kombinirano. Ob teh podatkih je potrebno opozoriti, da so upoštevane samo peči na trda goriva, ne pa tudi centralno ogrevanje (tabela 48).

Na Aljaževem hribu ima 32,3% gospodinjstev centralno ogrevanje na premog, 8,3% na olje, 15,6% pa kombinirano. V Gaberju je le 11,9% stanovanj s centralnim ogrevanjem, vsa gospodinjstva pa uporabljajo premog. Na Lavi ima 21,4% gospodinjstev centralno kurjavo na premog, 25,2% na olje in 9,7% na drva, na Lavi, kjer so vsa stanovanja centralno ogrevana, je le 9% na premog, 83,7% ima olje (glej tabelo 49). S pečmi na olje ogrevajo le neznamen del stanovanj: 2,9% anketiranih gospodinjstev v Centru, 1% na Aljaževem hribu, 2,1% na Dolgem polju, 1,5% v Vojniku in 1,0% v Štorah (tabela 50).

Poleg omenjenih načinov ogrevanja se v redkih primerih pojavljajo še peči na plin, znatno višji pa je delež stanovanj, ki jih ogrevajo z električnimi pečmi: Center (25,2%); Aljažev hrib (13,5%), Gaberje (12,9%), Dolgo polje (26,5%), Vojnik (2,0%), Štore (19,4%) (tabela 51, 52).

ODNOS ANKETIRANEGA DELA PREBIVALSTVA DO ŽIVLJENJSKEGA OKOLJA

Med osnovna vprašanja o reagiranju prebivalstva v okolju, kjer živijo, sodi vsekakor zadovoljstvo z okoljem. V anketi smo z enostavnim vprašanjem, kako ste zadovoljni z okoljem, kjer živite, odgovore rangirali v štiri razrede: zelo zadovoljni, zadovoljni, nezadovoljni in zelo nezadovoljni. Vendar so odgovori bolj kot sami zase, zanimivi v primerjavi med posameznimi mestnimi in primestnimi deli in glede na različne strukture prebivalstva.

V celoti je med anketiranimi gospodinjstvi 62,5% zadovoljnih z okoljem, kjer živijo, 19,7% je nezadovoljnih, zelo zadovoljnih je 9,4%, zelo nezadovoljnih pa 7,9%. Najvišji odstotek nezadovoljnih (76,8%) in zelo nezadovoljnih (23,9%) je v Centru Celja.

Med anketiranimi v Zidanškovi ulici jih je kar 70% nezadovoljnih z okoljem, kjer živijo in celo 25% zelo nezadovoljnih, Na okopih je 75% nezadovoljnih, v Vodnikovi ulici 20% nezadovoljnih in 60% zelo nezadovoljnih, na Aškerčevi ulici 40% nezadovoljnih, 37,1% zelo nezadovoljnih, Stanetovi ulici 47,8% nezadovoljnih in 34% zelo nezadovoljnih, na Prešernovi 63,6% nezadovoljnih in 18,2% zelo nezadovoljnih (glej tabelo 53 in 53a). Drugo območje, kjer ima več kot polovica anketiranih negativen odnos do okolja so Gaberje. Med vsemi ulicami je le na Kidričevi manj kot 50% anketiranih odgovorilo, da so z okoljem nezadovoljni ali zelo nezadovoljni. Med anketiranimi na Aljaževem hribu jih je 21% odgovorilo, da so z življenjskim okoljem nezadovoljni, največje nezadovoljstvo do okolja izražajo prebivalci Grobarjeve ulice in Podgorja.

Prebivalci Lave, Vojnika in Štor so z okoljem kar v 90% odgovorov zadovoljni ali zelo zadovoljni.

Ob primerjavi starostne strukture prebivalstva z odnosom do okolja v Centru se pokaže, da so vse starostne kategorije prebivalstva enako nezadovoljne z življenjskim okoljem. Na Aljaževem hribu je med nezadovoljnimi več prvih dveh starostnih razredov gospodinjestev, v Gaberju pa ponovni ni bistvenih razlik med posameznimi starostnimi razredi gospodinjestev (tabela 54). V Centru so najbolj nezadovoljna z okoljem uslužbenska in upokojska gospodinjestva, manj pa delavska. V Gaberju je zanimiv pojav, da so med nezadovoljnimi na prvem mestu delavska gospodinjestva, sledijo jim upokojenci in šele nato uslužbenska (tabela 55).

V Centru imajo najslabše mnenje o življenjskem okolju avtohtoni prebivalci, nato priseljenci iz ostalih mest SRS, bolj zadovoljni pa so priseljenci iz podeželskih naselij celjske občine in tudi ostale Slovenije. Za Gaberje moremo ugotoviti, da so tako avtohtoni, kot tudi vse kategorije alohtonih prebivalcev enako zadovoljni oziroma bolje rečeno nezadovoljni z okoljem (tabela 56).

V celoti kar 52,3% anketiranih v okolju najbolj moti onesnažen zrak, kar po posameznih krajevnih skupnostih pomeni:
Center - 84,9% anketiranih je na prvo mesto postavilo
onesnaženje zraka,

Aljažev hrib - 60,9%

Gaberje 72,8%

Dolgo polje 55,0%

Lava 27,0%

Vojnik 9,5%

Štore 52,0%.

V Centru se poleg onesnaženega zraka pojavljajo še odgovori, da jih moti hrup, neurejena komunalna infrastruktura.

Na Aljaževem hribu je na drugem mestu neurejena okolica, neprimerna komunalna opremljenost ter hrup.

V Gaberju je zelo pogost odgovor, da jih poleg onesnaženega zraka moti še neurejena okolica in hrup.

Moti jih tudi bližina objektov z nestanovanjskimi funkcijami, neurejena komunalna opremljenost in sosedje. Le 2,5% anketiranih je odgovorilo, da jih v okolju nič ne moti oziroma, da do tega problema nimajo izoblikovanega svojega mnenja. Na Dolgem polju go anketirani odgovarjali, da jih moti še hrup, neurejena okolica.

Na Lavi je kar 50% anketiranih odgovorilo, da jih v okolju nič ne moti, ostale pa poleg onesnaženega zraka moti še neurejena okolica in sosedje.

V Vojniku je med negativnimi pojavi na prvem mestu oddaljenost od trgovine, šole, vrtca, nato šele sledijo slab zrak, neurejena okolica, hrup in sosedje.

V Štorah je poleg onesnaženega zraka med negativnimi pojavi v okolju, omembe vredni le še hrup (tabela 57).

V anketiranih ulicah Centra se nad slabim zrakom pritožujejo prav vse starostne skupine gospodinjstev.

Na Aljaževem hribu onesnažen zrak bolj moti starejše kategorije gospodinjstev, mlajše pa češče pogrešajo trgovino, šolo, vrtec in urejeno komunalno infrastrukturo. Med mlajšimi skupinami gospodinjstev jih je tudi večji delež, ki se nad okoljem ne pritožujejo oziroma nimajo do tega problema izoblikovanega svojega mnenja.

V Gaberju občutijo onesnaženje zraka kot glavni problem v življenjskem okolju vse starostne skupine prebivalcev, enako velja tudi za Dolgo polje, le da se v tem mestnem delu še več starejših gospodinjstev pritožuje nad hrupom (tabela 58).

Nadaljna analiza je pokazala, da imajo do negativnih pojavov v okolju istoveden odnos tako avtohtoni, kot tudi vse kategorije alohtonih prebivalcev, razlika se pojavlja le pri tem, da se v posameznih mestnih delih domačini pritožujejo nad sosesedi, predvsem priseljenci (tabela 6o).

Ob visokem deležu odgovorov, da je onesnažen zrak najbolj negativen pojav v življenjskem okolju, smo ta pojav še nadalje razčlenjevali, da bi ugotovili katere karakteristike onesnaženega zraka so po mnenju anketiranih najbolj prisotne, v katerem delu dneva in leta najbolj zaznajo onesnaženje zraka in kje je po njihovem mnenju glavni izvor za onesnaženje zraka v njihovem okolju.

43% anketiranih je odgovorilo, da onesnažen zrak zaznajo kot smrad. Večina anketiranih je prepričana, da je Cinkarna izključni krivec za onesnažen zrak, le manjši delež anketiranih pa pripisuje glavno krivdo za onesnažen zrak prometnim in komunalnim kuriščem.

V Centru je 55,6% anketiranih odgovorilo, da zazna onesnažen zrak, katerega izvor je v Cinkarni, vendar še v okviru tega mestnega dela v Aškerčevi ulici 80% anketiranih odgovorilo, da je izvor onesnaženega zraka v prometu.

Prebivalci Aljaževega hriba so pri 48% anket odgovorili, da je izvor onesnaženega zraka, ki ga zaznajo v svojem okolju v Cinkarni, 2% krivijo EMO, pri 1% železarni, katere vpliv čutijo predvsem v Flečnikovi ulici.

V Gaberju je zanimivo, kar 31,2% anketiranih odgovorilo, da smrad oziroma onesnažen zrak ne zaznajo ali, da se jim ne zdi omembe vreden. Ostali pa so mnenja, da je glavni krivec za onesnaženje zraka Cinkarna (58,4%), na drugem mestu je EMO (6,4%), vpliv te tovarne najbolj občutijo na Kovinarski ulici.

Na Dolgem polju se med onesnaževalci zraka poleg Cinkarne pojavljajo še ostale tovarne, ki ležijo v neposredni bližini raziskanih ulic, pa tudi vpliv prometa, predvsem na Dečkovi ulici, po mnenju anketiranih ni zanemarljiv.

Kar 87% anketiranih na Lavi in 91% v Vojniku so odgovorili, da ne zaznavajo onesnaženega zraka. 6% anketiranih na Lavi (predvsem v Pucovi ulici) so odgovorili, da včasih zaznajo onesnažen zrak iz Cinkarne, 4,5% pa jih je odgovorilo, da povzroča onesnažen zrak v njihovi okolici promet (Pucova ulica).

V Vojniku pa je izključen krivec za onesnaženje zraka promet, v Štorah pa je 5,6% anketiranih, ki zaznavajo smrad, vso krivdo prevalilo na Železarno (tabela 61, 61a).

Večina zazna smrad v jutranjih urah, razlike med posameznimi deli pa se kažejo v tem, da po mnenju anketiranih v Centru najbolj smrdi v jutranjih urah, na Aljaževem hribu popoldne, v Gaberju kar ves dan, na Dolgem polju zjutraj (tabela 62).

Preko leta je najbolj občutno onesnaženje zraka v jeseni (33,1%), le v Centru so prebivalci mnenja, da je zrak najbolj onesnažen pozimi in pomladi, v Gaberju pa^{je} kar 56,2% anketiranih odgovorilo, da preko leta ni bistvene razlike (tabela 63).

Pri vprašanju o onesnaženju zraka z dimom, je kar 65,2% anketiranih odgovorilo, da dima ne zaznajo, po mnenju ostalih je ponovno Cinkarna glavni krivec, le v Štorah se med izvori dima pojavlja Železarna v Vojniku in na Lavi promet, na Doglem polju se polge Cinkarne pojavljajo še druge tovarne, v Centru pa tudi individualna kurišča in promet (tabela 64) in (64 a).

Pogosteje se močnejše onesnaženje zraka z dimom v Centru in Aljaževem hribu pojavlja v jutranjih urah, v Gaberju in Štorah kar ves dan, na Levi popoldne, v Vojniku in na Dolgem polju pa opoldne. Več dima v zraku je v zimskih mesecih, v Gaberjih in Štorah pa je razporeditev kar enakomerna preko celega leta (tabela 65, 66).

Le 15,5% anketiranih je odgovorilo, da med sestavinami onesnaženega zraka zaznavajo tudi prah. V Centru in Gaberju je v ozračju po mnenju anketiranih prah iz Cinkarne, v Štorah pa iz Železarne (tabela 67 in 67a), v Centru in na Dolgem polju pa je pogosteje izvor prahu promet. Prah zaznavajo enakomerno preko celega dne in tudi vse leto (tabela 68,69).

O vsesplošnem prepričanju, ki vlada v Celju, da je Cinkarna skorajda edini in najhujši krivec za vse vrste onesnaženja zraka, priča tudi podatek, da je kar 7,6% anketiranih odgovorilo, da je Cinkarna tudi izvor večjih količin saj. Večina teh odgovorov se je pojavila v Centru in Gaberju. V Centru in na Dolgem polju so anketirani poleg tega prepričani, da je izvor saj še v komunalnih kuriščih (tabela 70 in 70 a). Ozračje je s sajami najbolj onesnaženo v jutranjih urah v zimskih mesecih (tabela 71, 72).

Onesnažen zrak ima seveda negativne vplive na živi svet. Škoda, ki jo le-ta povzroča na primer navvegetaciji je vidna, izmerljiva, možna je tudi ekonomska ocena škode. Težje pa je ugotavljati posledice onesnaženega zraka na človeški organizem, saj je težje izločiti obolenja, ki jih povzročajo strnjene sestavine onesnaženega zraka. Z našo anketo smo ugotavljali le mnenja prebivalcev Celje o tem, kako onesnažen zrak vpliva na njihovo zdravje in katera obolenja jih zaradi tega najčesej pestijo ter kakšno škodo opažajo na rastlinah v vrtovih, parkih oziroma na gozdni vegetaciji v njihovem okolju.

55% anketiranih je odgovorilo, da člani njihove družine nimajo zdravstvenih težav zaradi škodljivega vpliva onesnaženega zraka. Med obolenji so najpogostejše bolezni dihal.

V Centru je kar 71,7% anketiranih odgovorilo, da imajo zaradi onesnaženega zraka v Celju težave z dihalni, višji odstotek tovrstnih odgovorov se pojavlja pri starejših kategorijah prebivalstva.

Na Aljaževem hribu se pri anketiranih gospodinjstvih 42,7% le-teh pritožuje, da imajo zdravstvene težave z dihalni, za katere menijo, da je krivo izključno le onesnaženo ozračje. Bolezni se pojavljajo pri vseh starostnih skupinah gospodinjstev, za razliko od Centra pa precej pogosteje tudi pri mlajših prebivalcih.

Pri prebivalcih Gaberij se poleg bolezni dihal (69,3%) pojavljajo še kožna obolenja in tudi ostali bolezenski znaki, ki nastopajo pri vseh starostnih kategorijah prebivalstva, pogostejša pa so v skupinah starejših gospodinjstev.

Rezultati anketiranja so v veliki meri odraz subjektivnega mišljenja anketiranca, zato moramo tudi podatke o obolenjih tistega dela prebivalstva, ki stanuje v ostalih mestnih in primestnih delih (Dolgo polje, Lava, Vojnik), jemati z določeno rezervo. Tako je na primer kar 45,4% anketiranih na Dolgem polju in 32% na Lavi ter 6% v Vojniku prepričanih, da se kažejo znaki obolenj dihalnih poti zaradi onesnaženja zraka (tabela 73 in 74). Z izjemo Lave, kjer imajo težave z dihalni predvsem prve - mlajše starostne skupine družin, pa se v vseh ostalih delih pogosteje pojavljajo obolenja pri starejših in najstarejših družinah.

Škoda, ki jo onesnažen zrak povzroča na vegetaciji se najbolj pozna na ožganih listih in na zmanjšanem prirastu, v Štorah pa pogosteje opažajo še prašne usedline na listih, katerih izvor je v Železarni.

Prebivalci Centra so mnenja, da se vpliv onesnaženega zraka najbolj vidi v zmanjšanem prirastu, nato na ožganih listih in v motnjah pri vegetiranju.

Anketirani na Aljaževem hribu so od poškodb, ki jih opažajo na vegetaciji, postavili na prvo mesto ožgane liste in šele nato zmanjšan prirast.

V Gaberju pa opažajo, da je najpogostejša škoda v zmanjšanem prirastu, vendar tudi ožigi listov niso zanemarljivi.

Najmanj vidnih poškodb vegetacije je v Vojniku (tabela 75).

O odnosu posameznikov oziroma skupin prebivalstva do okolja, kjer živi govorijo tudi želje in mnenja o tem, kaj bi se moralo v okolju spremeniti, da bi le-to postalo primernejše za bivanje. 32,4% anketiranih je prepričano, da živijo v optimalnih pogojih, da v življenjskem okolju niso potrebne spremembe oziroma, da imajo do okolja tako pasiven odnos, da jim je vseeno, če se kaj spremeni. V 48% primerov so prepričani, da je rešitev v doslednejši uporabi in uvajanju čistilnih naprav pri obratih celjske industrije, v prvi vrsti gre tu za Cinkarno. 11,5% anketiranih vidi edini izhod za izboljšavo bivalnega okolja v sanaciji posameznih mestnih delov. 6,8% pa v spremembi obstoječega prometnega omrežja.

V Centru je 67,8% anketiranih odgovorilo, da je potrebna doslednejša uporaba čistilnih naprav, 17,6% vidi rešitev za dvig kvalitete bivalnega okolja v sanaciji starega mestnega jedra in 14,1% v spremembi prometnega omrežja.

Na Aljaževem hribu je bilo kar 30% anketiranih prepričanih, da spremembe niso potrebne, 60% si želi, da bi celjska industrija uporabljala ob emisijah škodljivih snovi čistilne naprave, 6,3% anketiranih, predvsem v Podgorju pa si želi sanacije.

Gaberje, kjer je med vsemi mestnimi deli najslabše bivalno okolje bi po mnenju 43,6% anketiranih morali v čim krajšem času sanirati, tovarna bi morale montirati še več čistilnih naprav (49,0%), pri anketiranih na Mariborski cesti pa se pojavlja tudi zahteva po spremembi prometnega omrežja.

Največ predlogov (20,2%) za dvig kvalitete bivanja, ki je povezanih s spremembo prometnega omrežja je iz Dolgega polja (predvsem na Dečkovi cesti, Kersnikovi ulici).

Zanimiv je podatek, da se na Lavi v Pucovi ulici, kjer je v večstanovanjskih blokih več stanovanj solidarnostnega sklada, pojavljajo tudi predlogi za spremembo socialne in starostne strukture stanovalcev.

Najvišji odstotek družin, ki živijo v optimalnih bivalnih pogojih je v Vojniku (96,0%).

V Štorah pa se ponovno pojavlja večji delež anketiranih (56,6%), ki vidijo edini izhod za izboljšanje bivalnih pogojev v uporabi čistilnih naprav - predvsem pri Železarni (tabela 76).

Odraz počutja in reagiranja prebivalstva v nekem bivalnem okolju so tudi želje oziroma realni načrti po preselitvah.

Med vsemi anketiranimi gospodinjtvi jih načrtuje preselitev 12%, več kot polovica le teh bo še naprej ostala v Celju in okolici. Največ načrtov za preselitev je med gospodinjtvi v Gaberju (28,7%), večina bo še naprej ostala v Celju (tabela 77).

Med vzroki za načrtovano preselitev se v Gaberju najpogosteje (25,2%) pojavlja slabo stanovanje, v katerem gospodinjstvo sedaj stanuje, slabo bivalno okolje je na drugem mestu. Med vzroki za planirano odselitev. Višji odstotek načrtovanih odselitev zaradi slabega okolja se pojavlja še v Centru (tabela 78).

Polovica preselitev je planiranih za čas naslednjih dveh let, karakteristično je, da je med anketiranimi v Gaberju, kjer je najbolj prisotna želja po preselitvi, najvišji odstotek planiranih dolgoročno (3-8 let ali še kasneje)pa pomeni, da so tã načrti v mnogih primerih še odraz želja ne pa realnih možnosti (tabela 79).

Praviloma so nosilci načrtovanih preselitev mlajše kategorije gospodinjstev, le pri obeh slabših mestnih delih Gaberju in Centru, se med nosilci načrtovanih preselitev pogosteje pojavljajo tudi starejša gospodinjstva (tabela 80). Znano je, da so najbolj mobilna najmlajša gospodinjstva, z leti pa je interesov po preselitvi vsemanj. Mnoge raziskave so pokazale, da se mobilnost v vsaj približno optimalnem stanovanjskem prostoru opravi do štiridesetega leta, nato pa pride do stagnacije.

Med gospodinjstvi, ki se nameravajo odseliti, se vseh mestnih in primestnih delih pojavljata praviloma le dve poklicni kategoriji: delavska in uslužbenska in o večjih razlikah med njima praviloma ne moremo govoriti (tabela 81 in 82).